

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2021. gada 9. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju aizsardzība – Direktīva 2008/48/EK – Patēriņa kredītligumi – 10. panta 2. punkts – Līgumā obligāti norādāmās ziņas – Pienākums norādīt kredīta veidu, kredītliguma ilgumu, nokavējuma procentu likmi un kredītliguma noslēgšanas brīdi piemērojamās nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānismu – Nokavējuma procentu likmes grozīšana atkarībā no procentu pamatlikmes, kuru nosaka dalībvalsts centrālā banka, izmaiņām – Kompensācija, kas jāmaksā aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā – Pienākums precizēt nokavējuma procentu likmes un kompensācijas aprēķināšanas kārtību – Pienākuma neesamība norādīt kredītliguma izbeigšanas iespējas, kas ir paredzētas valsts tiesiskajā regulējumā, taču nav paredzētas Direktīvā 2008/48 – 14. panta 1. punkts – Atteikuma tiesības, kuras patērētājs ir izmantojis, pamatojoties uz to, ka nav sniegtas obligātās norādes saskaņā ar 10. panta 2. punktu – Izmantošana pēc termiņa izbeigšanās – Aizliegums aizdevējam atsaukties uz tiesību izbeigšanos vai tiesību ļaunprātīgu izmantošanu

Apvienotajās lietās C-33/20, C-155/20 un C-187/20

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2020. gada 7. janvārī, 5. martā un 31. martā un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2020. gada 23. janvārī, 31. martā un 28. aprīlī, tiesvedībās

UK

pret

Volkswagen Bank GmbH (C-33/20)

un

RT,

SV,

BC

pret

Volkswagen Bank GmbH,

* Tiesvedības valoda – vācu.

Skoda Bank, Volkswagen Bank GmbH meitasuzņēmumu (C-155/20),

un

JL,

DT

pret

BMW Bank GmbH,

Volkswagen Bank GmbH (C-187/20),

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*] (referents) un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

ģenerālvokāts: Dž. Hogans [*G. Hogan*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- UK vārdā – *C. Kress, Rechtsanwalt*,
- RT vārdā – *T. Röske, Rechtsanwalt*,
- JL vārdā – *M. Basun, Rechtsanwalt*,
- *Volkswagen Bank GmbH* vārdā – *I. Heigl* un *T. Winter, Rechtsanwältin*,
- *BMW Bank* vārdā – *R. Hall, Rechtsanwalt*,
- Vācijas valdības vārdā – *J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl* un *E. Lankenau*, pārstāvji,
- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vlácil*, kā arī *S. Šindelková*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *G. Goddin* un *B.-R. Killmann*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2021. gada 15. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EEK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp.) 10. panta 2. punktu un 14. panta 1. punktu.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībā lietā C-33/20 starp UK un *Volkswagen Bank GmbH*, lietā C-155/20 starp RT, SV, BC, no vienas puses, un *Volkswagen Bank*, kā arī *Skoda Bank*, *Volkswagen Bank* meitasuzņēmumu (turpmāk tekstā – “*Skoda Bank*”), no otras puses, un lietā C-187/20 starp JL un DT, no vienas puses, un *BMW Bank GmbH*, kā arī *Volkswagen Bank*, no otras puses, par UK, RT, SV, BC, JL un DT atteikšanās no kredītlīgumiem, kas noslēgti ar šīm bankām, spēkā esamību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2008/48 30. un 31. apsvērumā ir noteikts:
 - “(30) Šī direktīva nereglamentē līgumtiesību jautājumus, kas attiecas uz kredītlīgumu spēkā esamību. Tādējādi šajā jomā dalībvalstis var paturēt spēkā vai ieviest valsts noteikumus, kas atbilst Kopienas tiesībām. [..]
 - (31) Lai patērētājs zinātu savas kredītlīgumā noteiktās tiesības un pienākumus, visa vajadzīgā informācija kredītlīgumā būtu jāizklāsta skaidri un lakoniski.”
- 4 Šīs direktīvas 3. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

 - i) “gada procentu likme” ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kas ir izteiktas ikgadējos procentos no kredīta kopsummas, attiecīgajā gadījumā iekļaujot izmaksas atbilstīgi 19. panta 2. punktam;
 - j) “aizņēmuma likme” ir procentu likme, kas izteikta kā fiksēti vai mainīgi procenti, ko katru gadu piemēro izņemtajai kredīta summai;
 - k) “fiksētā aizņēmuma likme” nozīmē to, ka kreditors un patērētājs kredītlīgumā attiecībā uz visu kredītlīguma darbības periodu vienojas par vienu aizņēmuma likmi vai par vairākām aizņēmuma likmēm atsevišķiem periodiem, izmantojot vienīgi konkrēti fiksētus likmes procentus. Ja kredītlīgumā nav noteiktas visas aizņēmuma likmes, aizņēmuma likmi uzskata par fiksētu tikai attiecībā uz to laikposmu, kuram aizņēmuma likme ir noteikta ar konkrēti fiksētiem likmes procentiem, kas saskaņoti, slēdzot kredītlīgumu;

[..]

 - n) “saistīts kredītlīgums” ir tāds kredītlīgums, saskaņā ar kuru:

- i) attiecīgais kredītligums paredzēts vienīgi, lai finansētu līgumu par konkrētu preču piegādi vai konkrēta pakalpojuma sniegšanu; un
- ii) šie abi līgumi objektīvā skatījumā veido komerciālu vienību; uzskata, ka pastāv komerciāla vienība, ja piegādātājs vai pakalpojuma sniedzējs pats finansē kredītu patērētājam vai ja to finansē trešā persona, ja kreditors izmanto piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus saistībā ar kredītliguma noslēgšanu vai sagatavošanu vai ja konkrētās preces vai konkrēta pakalpojuma sniegšana nepārprotami paredzēta kredītligumā.”

5 Minētās direktīvas 10. pantā “Kredītligumos iekļaujamā informācija” ir noteikts:

“1. Kredītligumus sagatavo papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju.

Visas ligumslēdzējas puses saņem kredītliguma eksemplāru. Šis pants neskar nekādus valsts noteikumus attiecībā uz kredītligumu noslēgšanas spēkā esamību, kas atbilst Kopienas tiesību aktiem.”

2. “Kredītligumā skaidri un lakoniski norāda:

a) kredīta veidu;

[..]

c) kredītliguma darbības termiņu;

d) kredīta kopsummu un izņemšanas noteikumus;

e) ja tas ir kredīts atlikta maksājuma veidā par konkrētu preci vai pakalpojumu vai saistītu kredītligumu gadījumā – šo preci vai pakalpojumu un tā cenu naudas izteiksmē;

[..]

l) procentu likmi maksājumu kavējumu gadījumā, kāda tā piemērojama kredītliguma noslēgšanas brīdī, un procedūru tās koriģēšanai, un – attiecīgā gadījumā – jebkādu maksu par saistību nepildīšanu;

[..]

r) informāciju par tiesībām uz pirmstermiņa atmaksu, par pirmstermiņa atmaksas procedūru, kā arī – attiecīgā gadījumā – informāciju par kreditora tiesībām uz kompensāciju un veidu, kā tādu kompensāciju nosaka;

s) procedūru, kas jāpiemēro, izmantojot tiesības izbeigt kredītligumu;

t) informāciju par to, vai pastāv ārpustiesas sūdzību un pārsūdzību mehānisms patērētājam, un, ja pastāv, tad metodes, kā to izmantot;

u) attiecīgā gadījumā – citus līguma noteikumus un nosacījumus;

[..].”

- 6 Šīs pašas direktīvas 13. pantā “Beztermiņa kredītligumi” ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem patērētājs un kreditors var izbeigt beztermiņa kredītligumu.
- 7 Direktīvas 2008/48 14. panta “Atteikuma tiesības” 1. punktā ir noteikts:
- “Patērētājs četrpadsmit kalendāro dienu laikā var atteikties no kredītliguma, nesniedzot nekādu pamatojumu.
- Šo atteikuma termiņu sāk skaitīt:
- a) no kredītliguma noslēgšanas dienas; vai
- b) no dienas, kad patērētājs saņem līguma noteikumus un nosacījumus, un informāciju saskaņā ar 10. pantu, ja šī diena ir vēlāk nekā šīs daļas a) apakšpunktā minētā diena.”
- 8 Minētās direktīvas 22. panta “Saskaņošana un šīs direktīvas obligāta piemērošana” 1. punktā ir paredzēts:
- “Ciktāl šajā direktīvā iekļauti saskaņoti noteikumi, dalībvalstis savos tiesību aktos nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem.”
- 9 Šīs direktīvas 23. pants “Sankcijas” ir formulēts šādi:
- “Dalībvalstis pieņem noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par valsts noteikumu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. Paredzētajām sankcijām ir jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.”

Vācijas tiesības

- 10 1994. gada 21. septembra *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* (Vācijas Civillikuma ievadlikums) (*BGBI.* 1994 I, 2494. lpp., un labojums *BGBI.* 1997 I, 1061. lpp.), pamatlietas faktiem piemērojamajā redakcijā (turpmāk tekstā – “*EGBGB*”), 247. pantā “Prasības par informāciju attiecībā uz patēriņa kredītligumiem, finansiālu palīdzību par maksu un kredītēšanas starpniecības līgumiem” ir noteikts:

[..]

§ 3 Informācijas, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas, saturs

(1) Informācija, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas, ietver:

[..]

11. nokavējuma procentu likmi un kārtību, kādā tā var tikt koriģēta, kā arī, ja nepieciešams, maksu par saistību nepildīšanu,

[..]

§ 6 Līguma saturs

- (1) Patēriņa kredītīgumā skaidrā un saprotamā veidā iekļauj šādu informāciju:
1. informācija, kas norādīta 3. punkta pirmās daļas 1. līdz 14. apakšpunktā un ceturtajā daļā,
[..]
5. līguma izbeigšanas kārtība,

[..]

§ 7 Cita informācija līgumā

- (1) Patēriņa kredītīgumā skaidrā un saprotamā veidā iekļauj šādu informāciju, ciktāl tā attiecas uz līgumu:

[..]
3. metode, saskaņā ar kuru aprēķina kompensāciju par pirmstermiņa atmaksu, ja kreditoram ir nodoms ieviest savas tiesības uz šādu kompensāciju gadījumā, kad aizņēmējs veic aizdevuma pirmstermiņa atmaksu,

[..].”

- 11 *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilkodekss), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīstas faktiem (turpmāk tekstā – “*BGB*”), 247. pantā “Procentu pamatlikme” ir noteikts:

“(1) Procentu pamatlikme ir 3,62 %. Katra gada 1. janvārī un 1. jūlijā to koriģē, piemērojot procentuālu daļu, par kuru kopš pēdējās koriģēšanas brīža samazinājusies vai palielinājusies atsauces vērtība. Atsauces vērtība atbilst procentu likmei, ko Eiropas Centrālā banka noteikusi pēdējai galvenajai refinansēšanas operācijai, kas veikta pirms attiecīgā pusgada pirmās kalendārās dienas.

(2) *Deutsche Bundesbank* [(Vācijas Centrālā banka)] publicē procentu pamatlikmi *Bundesanzeiger* [Vācijas Oficiālajā vēstnesī] tūlīt pēc pirmās daļas otrajā teikumā norādītajiem datumiem.”

- 12 *BGB* 288. panta “Nokavējuma procenti un citas kompensācijas” 1. punktā ir noteikts:

“Jebkuram naudas parādam aprēķina procentus nokavējuma laikā. Nokavējuma procentu likme ir pieci procentpunkti gadā virs pamatlikmes.”

- 13 Saskaņā ar *BGB* 314. panta “Secīgi izpildāmu līgumu izbeigšana nopietnu iemeslu dēļ” 1. punktu:

“Katra puse var izbeigt ikvienu secīgi izpildāmu līgumu nopietnu iemeslu dēļ, neievērojot uzteikuma termiņu. Nopietns iemesls ir tad, ja līgumtiesisko attiecību turpināšana līdz nolīgtajam termiņam vai līdz uzteikuma termiņa beigām, ņemot vērā visus lietas faktus un abu pušu attiecīgās intereses, nevar tikt noteikta par pienākumu pusei, kura izbeidz līgumu.”

- 14 *BGB* 355. pantā “Tiesības atteikties no patērētāju līgumiem” ir noteikts:

“(1) Ja likums dod patērētājam atteikuma tiesības saskaņā ar šo normu, patērētājam un tirgotājam vairs nav saistoši viņu gribas izteikumi par līguma noslēgšanu, ja patērētājs noteiktajā laikposmā atsauc savu gribas izteikumu.

(2) Atteikuma termiņš ir 14 dienas. Ja nav noteikts citādi, tas sākas līguma noslēgšanas brīdī.”

15 *BGB* 356.b panta “Tiesības atteikties no patērētāju kredītlīgumiem” 2. punktā ir noteikts:

“Ja saskaņā ar 1. punktu kredītņēmējam izsniegtajā dokumentā nav ietverta obligāti norādāmā informācija atbilstoši 492. panta 2. punktam, termiņu nesāk skaitīt, kamēr šis trūkums nav novērsts saskaņā ar 492. panta 6. punktu. [..]”

16 *BGB* 357. panta “Tiesiskās sekas saistībā ar atteikšanos no līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām un attālināti, izņemot finanšu pakalpojumu līgumus” 1. punktā ir noteikts:

“Saņemtais labums ir jāatgriež ne vēlāk kā pēc 14 dienām.”

17 *BGB* 357.a panta nosaukums ir “Atteikuma no finanšu pakalpojumu līgumiem tiesiskās sekas”. Tā 1. punkts ir formulēts šādi:

“Saņemtais labums ir jāatgriež ne vēlāk kā pēc 30 dienām.”

18 *BGB* 358. pants “Līgums, kas saistīts ar līgumu, kuram izteikts atteikums” ir formulēts šādi:

[..]

(2) Ja patērētājs ir iedarbīgi atsaucis savu gribas izteikumu par patēriņa kredītlīgumu noslēgšanu, pamatojoties uz 495. panta 1. punktu, viņam vairs nav saistošs arī viņa gribas izteikums noslēgt līgumu par preču piegādi vai cita pakalpojuma sniegšanu, kas saistīts ar šo patēriņa kredītlīgumu.

(3) Saskaņā ar 1. un 2. punktu līgums par preču piegādi vai citu pakalpojumu sniegšanu un kredītlīgums tiek saistīti, ja kredīts tiek izmantots kā cita līguma pilns vai daļējs finansējums un ja tie abi veido vienu ekonomisku vienību. Ir jāpieņem, ka šāda vienība it īpaši ir tad, ja profesionālis pats finansē izpildi no patērētāja puses vai – gadījumā, kad finansējumu piešķir trešā persona – ja kreditors iesaista profesionāli kredītlīguma sagatavošanā vai noslēgšanā.

(4) 355. panta 3. punktu un, atkarībā no saistītā līguma veida, 357. līdz 357.b pantu piemēro *mutatis mutandis* attiecībā uz saistītā līguma atcelšanu neatkarīgi no tirdzniecības veida. [..]

[..] Darījumos ar patērētāju kreditors uzņemas no saistītā līguma izrietošās tirgotāja tiesības un pienākumus attiecībā uz atteikuma tiesiskajām sekām, ja brīdī, kad atteikums stājas spēkā, aizdevuma summa ir jau tikusi izmaksāta tirgotājam.”

19 *BGB* 491.a panta “Pienākums sniegt informāciju pirms līguma noslēgšanas saistībā ar kredītlīgumiem, kas noslēgti ar patērētājiem” 1. punktā ir noteikts:

“Saistībā ar kredītlīgumu, kas noslēgts ar patērētāju, kreditoram ir jāinformē aizņēmējs par aspektiem, kas izriet no [*EGBGB*] 247. panta, šajā likumā paredzētajā veidā.”

20 *BGB* 492. pantā “Rakstveida forma, līguma saturs” ir noteikts:

“(1) Patēriņa kredītlīgumus sastāda rakstiski, ja vien nav noteikta stingrāka forma. [..]

(2) Līgumam ir jāietver informācija, kas paredzēta patēriņa kredītlīgumiem [*EGBGB*] 247. panta 6.–13. punktā.

[..]

(5) Informācijai, kas kreditoram jāsniedz aizņēmējam pēc līguma noslēgšanas, ir jāatrodas pastāvīgā informācijas nesējā.”

21 *BGB* 495. panta “Atteikuma tiesības” 1. punktā ir noteikts:

“Patēriņa kredītliguma gadījumā aizņēmējam ir atteikuma tiesības saskaņā ar *BGB* 355. pantu.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lietā C-33/20

22 2015. gada 19. decembrī patērētājs UK noslēdza kredītligumu ar *Volkswagen Bank* par summu 10 671,63 EUR, kas bija paredzēta privātai lietošanai domāta *Volkswagen* markas transportlīdzekļa iegādei (turpmāk tekstā – “attiecīgais līgums lietā C-33/20”). Šī transportlīdzekļa pārdevējs bija sabiedrība *Hahn Automobile GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – “pārdevējs A”). Pārdošanas cena bija 15 200 EUR, UK iemaksāja sākotnējo iemaksu 5000 EUR pārdevējam A un paņēma kredītu, lai finansētu summu 10 200 EUR apmērā, kā arī vienreizējo maksājumu par atlikušā parāda apdrošināšanu 471,63 EUR apmērā, proti, kopā 10 671,63 EUR.

23 Lietā C-33/20 attiecīgajā līgumā ir ietverts šāds nosacījums:

“Pēc līguma izbeigšanas mēs Jums rēķinā norādīsim likumisko nokavējuma procentu likmi. Ikgadējā nokavējuma procentu likme par pieciem procentpunktiem pārsniedz attiecīgo procentu pamatlikmi.”

24 Turklāt dokuments, kura nosaukums ir “Eiropas patēriņa kredīta standartinformācija”, tika nosūtīts UK. Šajā dokumentā bija precizēts:

“Ikgadējā nokavējuma procentu likme par pieciem procentpunktiem pārsniedz attiecīgo procentu pamatlikmi. Procentu pamatlikmi aprēķina Vācijas Centrālā banka, un tā tiek noteikta attiecīgi katra gada 1. janvārī un 1. jūlijā.”

25 Iesniedzējtiesa precizē, ka attiecīgajā līgumā lietā C-33/20 skaitļos nebija norādīta piemērojamā nokavējuma procentu likme vai vismaz piemērojamā atsauces procentu likme, proti, *BGB* 247. pantā paredzētā pamatprocentu likme. Turklāt šī tiesa konstatē, ka šajā līgumā nebija arī norādīts nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms, jo dokuments, kas tika sniegts UK un par ko ir runa iepriekšējā punktā, nebija daļa no attiecīgā līguma lietā C-33/20, jo nebija ievērota *BGB* 492. panta. 1. punktā paredzētā rakstveida formas prasība.

26 Attiecīgajā līgumā lietā C-33/20 ir paredzēts:

“Banka var pieprasīt atbilstošu kompensāciju par zaudējumiem, kas tieši saistīti ar pirmstermiņa atmaksu. Banka aprēķina zaudējumus atbilstoši *Bundesgerichtshof* [(Federālā augstākā tiesa, Vācija)] noteiktajam finanšu aritmētiskajam ietvaram, jo īpaši ņemot vērā:

– procentu likmes limeni, kas pa to laiku ir mainījusies,

- naudas plūsmu, par ko sākotnēji bija panākta vienošanās saistībā ar aizdevumu,
 - bankas neiegūto peļņu,
 - administratīvās izmaksas saistībā ar pirmstermiņa atmaksu (pārvaldības izmaksas), kā arī
 - riska izmaksas un administratīvos izdevumus, kas ietaupīti, pateicoties priekšlaicīgai atmaksai.”
- 27 Runājot par nosacījumiem, ar kādiem aizdevējs izbeidz attiecīgo līgumu lietā C-33/20 nopietna iemesla dēļ, šajā līgumā nebija paredzēta forma, kādā šai izbeigšanai būtu jānotiek, un arī nebija precizēts kreditoram noteiktais termiņš līguma izbeigšanai. Kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, pašā līgumā nebija ietverts nosacījums par aizņēmēja tiesībām izbeigt līgumu saskaņā ar *BGB* 314. pantu.
- 28 *Volkswagen Bank* izmantoja pārdevēja A pakalpojumus, lai sagatavotu un noslēgtu attiecīgo līgumu lietā C-33/20. Pēdējais minētais it īpaši darbojās kā *Volkswagen Bank* kreditora starpnieks un izmantoja standarta līgumus, ko tā bija tam sniegusi. Attiecīgajā līgumā bija paredzēts, ka, sākot no 2016. gada 15. februāra, UK ir jāatmaksā kredīta summa 11 545,26 EUR apmērā (aizņemtais neto kapitāls 10 671,63 EUR, kam pieskaitīti procenti 873,63 EUR) 48 vienādos ikmēneša maksājumos 150,08 EUR apmērā un pēdējais maksājums 4341,42 EUR apmērā, kas jāveic 2020. gada 16. janvārī.
- 29 UK regulāri maksāja paredzētos ikmēneša maksājumus. Tomēr ar 2019. gada 22. janvāra vēstuli tas nolēma atteikties no šī līguma. *Volkswagen Bank* noraidīja šo atteikumu.
- 30 UK uzskata, ka līdz ar tā 2019. gada 22. janvāra atteikumu attiecīgais līgums lietā C-33/20 ir kļuvis par pienākumu atgriezt saņemto izpildījumu. Ar savu prasību iesniedzējtiesā viņš lūdz konstatēt, ka no 2019. gada 22. janvāra viņam nav pienākuma maksāt *Volkswagen Bank* ikmēneša maksājumus. Turklāt viņš prasa *Volkswagen Bank* atmaksāt jau veiktos ikmēneša maksājumus, kā arī pārdevējam A samaksāto avansa maksājumu, abus kā atlīdzību par nopirktā transportlīdzekļa atgriešanu.
- 31 *Volkswagen Bank* uzskata, ka paziņojums par atteikšanos no UK ir novēlots un līdz ar to atteikums nav spēkā.
- 32 Šādos apstākļos *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa, Vācija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditlīgumā:
- a) absolūtos skaitļos ir jānorāda kreditlīguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme vai vismaz spēkā esošā atsaucē procentu likme (šajā gadījumā – procentu pamatlikme atbilstoši *BGB* 247. pantam), uz kuras pamata aprēķina spēkā esošo nokavējuma procentu likmi kopā ar piemaksu (šajā gadījumā – piecus procentpunktus atbilstoši *BGB* 288. panta 1. punkta otrajam teikumam);
 - b) ir konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms vai vismaz jānorāda uz valsts tiesību normām, no kurām var secināt nokavējuma procentu likmes koriģēšanu (*BGB* 247. pants un 288. panta 1. punkta otrais teikums)?

- 2) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā ir jānorāda konkrēta patērētājam saprotama aprēķināšanas metode, lai kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā noteiktu piemērojamo pirmstermiņa atmaksas kompensāciju, tādējādi, ka patērētājs vismaz aptuveni var aprēķināt pirmstermiņa kredītlīguma izbeigšanas gadījumā maksājamās kompensācijas apmēru?
- 3) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā:
 - a) ir jānorāda arī valsts tiesībās reglamentētās kredītlīguma pušu tiesības to izbeigt, it īpaši arī kredītņēmēja tiesības izbeigt kredītlīgumu nopietnu iemeslu dēļ atbilstoši *BGB* 314. pantam terminētu kredītlīgumu gadījumā, un
 - b) attiecībā uz visām kredītlīguma pušu tiesībām izbeigt kredītlīgumu ir jānorāda tiesību izbeigt kredītlīgumu izmantošanas gadījumā attiecīgi reglamentētais paziņojumam par izbeigšanu piemērojams terminš un forma?”

Lietā C-155/20

- 33 2015. gada 3. janvārī RT noslēdza patēriņa kredītlīgumu ar *Volkswagen Bank* par summu 11 257,14 EUR. 2015. gada 23. maijā SV noslēdza tāda paša veida līgumu ar to pašu banku par summu 16 400 EUR. 2014. gada 24. jūlijā BC noslēdza kredītlīgumu par summu 7332,34 EUR ar *Skoda Bank* (turpmāk tekstā – “attiecīgie līgumi lietā C-155/20”). Šie kredītlīgumi bija paredzēti, lai finansētu privātai lietošanai domātu transportlīdzekļu – RT, kā arī SV gadījumā *Volkswagen* markas transportlīdzekļa, un BC gadījumā *Skoda* markas transportlīdzekļa – iegādi. Šo transportlīdzekļu pārdevēji attiecīgi bija *Autohaus Kilgus GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – “pārdevējs B”), *Autohaus Humm GmbH* (turpmāk tekstā – “pārdevējs C”) un *Held & Ströhle GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – “pārdevējs D”). Transportlīdzekļa, kuru iegādājās RT, pārdošanas cena sasniedza 15 750 EUR, SV iegādātās automašīnas cena sasniedza 23 900 EUR, un tā auto, kuru iegādājās BC, sasniedza 15 940 EUR. Šie patērētāji iemaksāja sākotnējās iemaksas attiecīgi 5000 EUR, 7500 EUR un 8900 EUR apmērā pārdevējiem B, C un D un ar attiecīgajiem līgumiem lietā C-155/20 finansēja summas attiecīgi 10 750 EUR, 16 400 EUR un 7040 EUR apmērā, kā arī RT un BC gadījumā – atlikušā parāda apdrošināšanai vienotu iemaksu attiecīgi 507,14 EUR un 292,34 EUR, līdz ar to kopumā 11 257,14 EUR un 7332,34 EUR.
- 34 Attiecīgajos līgumos lietā C-155/20 bija arī paredzēta klauzula, kas ir identiska tai, kura izklāstīta šī sprieduma 23. punktā.
- 35 Tāpat šī sprieduma 24. punktā norādītais dokuments, kura nosaukums ir “Eiropas patēriņa kredīta standartinformācijā”, tika nosūtīts RT, SV un BC.
- 36 Iesniedzējtiesa precizē, ka attiecīgajos līgumos lietā C-155/20 skaitļos nebija norādīta piemērojamā nokavējuma procentu likme vai vismaz piemērojamā atsauces procentu likme, proti, *BGB* 247. pantā paredzētā pamatprocentu likme. Turklāt šī tiesa konstatē, ka šajos līgumos nebija arī norādīts nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms, jo dokuments, par kuru ir runa iepriekšējā punktā, nebija daļa no attiecīgajiem līgumiem, tāpēc ka nebija ievērota rakstveida formas prasība, kas paredzēta *BGB* 492. panta. 1. punktā.
- 37 Attiecīgajos līgumos lietā C-155/20 bija arī paredzēta klauzula, kas ir identiska šī sprieduma 26. punktā izklāstītajai.

- 38 Runājot par nosacījumiem, ar kādiem aizdevējs izbeidz attiecīgo līgumu nopietna iemesla dēļ, piemēram, kā lietā C-33/20, attiecīgajos līgumos lietā C-155/20 nebija paredzēta ne forma, kādā šai izbeigšanai būtu jānotiek, ne norādīts aizdevējam noteiktais termiņš līguma izbeigšanai, ne arī norādītas aizņēmēja tiesības izbeigt līgumu saskaņā ar *BGB* 314. pantu.
- 39 *Volkswagen Bank* un *Skoda Bank* izmantoja pārdevēju B, C un D pakalpojumus, lai sagatavotu un noslēgtu attiecīgos līgumus lietā C-155/20. Konkrēti, šie pārdevēji darbojās kā *Volkswagen Bank* un *Skoda Bank* kredīta starpnieki un izmantoja standarta līgumus, ko tās bija viņiem sniegušas. Šajos līgumos bija paredzēts, ka RT, SV un BC attiecīgi no 2015. gada 15. februāra, 2015. gada 1. jūnija un 2014. gada 3. septembra ir jāatmaksā kredīta summa, kam pieskaitīti procenti, kuru kopsumma ir bija 669,90 EUR RT gadījumā, 1241,97 EUR SV gadījumā un 225,87 EUR BC gadījumā. Attiecīgās atmaksas bija jāveic 48, 36 un 24 vienāda apmēra ikmēneša maksājumus attiecīgi 248,48 EUR, 146,87 EUR un 150 EUR apmērā, tomēr SV un BC bija jāveic pēdējais maksājums attiecīgi 12 354,65 EUR 2018. gada 1. maijā un 3958,21 EUR 2016. gada 3. augustā.
- 40 RT regulāri veica paredzētos ikmēneša maksājumus. Tomēr neilgi pirms savu maksājuma pienākumu pilnīgas izpildes, kas bija paredzēta 2018. gada 15. decembrī, RT ar 2018. gada 22. novembra vēstuli atteicās no 2015. gada 3. janvārī ar *Volkswagen Bank* noslēgtā kredītlīguma.
- 41 SV regulāri samaksāja nolīgtos ikmēneša maksājumus un atmaksāja kredītu, pēdējo ikmēneša maksājumu veicot 2018. gada 1. maijā. 2018. gada 4. jūnijā viņa cedēja pārdevējam C transportlīdzekli, kura iegādei viņa bija saņēmusi finansējumu, par summu 8031,46 EUR apmērā. Ar 2019. gada 5. janvāra vēstuli SV atteicās no gribas izteikuma noslēgt kredītlīgumu, kas 2015. gada 23. maijā noslēgts ar *Volkswagen Bank*.
- 42 BC regulāri samaksāja nolīgtos ikmēneša maksājumus un pilnībā atmaksāja kredītu, pēdējo ikmēneša maksājumu veicot nolīgtajā datumā, proti, 2016. gada 3. augustā. Ar 2019. gada 25. aprīļa vēstuli viņa atteicās no 2014. gada 24. jūlijā ar *Skoda Bank* noslēgtā kredītlīguma.
- 43 RT uzskata, ka atteikšanās ir spēkā, jo atteikšanās termiņš nebija sācies, tādēļ ka kļūdaina informācija bija ietverta ar *Volkswagen Bank* 2015. gada 3. janvārī noslēgtajā kredītlīgumā. Līdz ar to viņš prasa *Volkswagen Bank* atmaksāt jau samaksātos ikmēneša maksājumus 11 997,04 EUR apmērā, kā arī pārdevējam B samaksāto sākotnējo iemaksu 5000 EUR apmērā, proti, kopumā summu 16 927,04 EUR, no kuras atskaitīti procenti līdz atteikuma datumam 668,41 EUR apmērā. Tādējādi RT lūdz atmaksāt atlikušo summu 16 258,63 EUR pret nopirktā transportlīdzekļa atdošanu atpakaļ. Turklāt RT prasa, lai tiktu konstatēts, ka *Volkswagen Bank* atsakās ņemt atpakaļ šo transportlīdzekli.
- 44 SV uzskata, ka viņas atteikšanās dēļ kredītlīgums, kas 2015. gada 23. maijā noslēgts ar *Volkswagen Bank*, ir kļuvis par pienākumu atgriezt saņemto izpildījumu. Tādējādi viņa pieprasa, lai *Volkswagen Bank* atmaksātu aizņēmuma ikmēneša maksājumus, kurus viņa šai bankai bija samaksājusi, proti, 17 641,97 EUR, kā arī sākotnējo iemaksu 7500 EUR, kas tika samaksāta pārdevējam C, t.i., summu 25 141,97 EUR, no kuras atskaitīta transportlīdzekļa pārdošanas cena 8031,46 EUR, līdz ar to – kopējo summu 17 770,51 EUR.
- 45 BC uzskata, ka viņas atteikšanās dēļ ar *Skoda Bank* 2014. gada 24. jūlijā noslēgtais kredītlīgums ir kļuvis par pienākumu atgriezt saņemto izpildījumu. Tādējādi viņa pieprasa, lai pēc nopirktā transportlīdzekļa atdošanas atpakaļ *Skoda Bank* atmaksātu viņas iemaksātos kredīta dzēšanas

maksājumus 7332,34 EUR apmērā, kā arī sākotnējo summu 8900 EUR apmērā, kas samaksāta pārdevējam D. Turklāt BC lūdz, lai tiktu konstatēts, ka *Skoda Bank* atsakās ņemt atpakaļ šo transportlīdzekli.

46 Šādos apstākļos *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditlīgumā:
- a) absolūtos skaitļos ir jānorāda kreditlīguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme vai vismaz spēkā esošā atsauces procentu likme (šajā gadījumā – procentu pamatlīkme atbilstoši *BGB* 247. pantam), uz kuras pamata aprēķina spēkā esošo nokavējuma procentu likmi kopā ar piemaksu (šajā gadījumā – piecus procentpunktus atbilstoši *BGB* 288. panta 1. punkta otrajam teikumam);
 - b) ir konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms vai vismaz jānorāda uz valsts tiesību normām, no kurām var secināt nokavējuma procentu likmes koriģēšanu (*BGB* 247. pants un 288. panta 1. punkta otrais teikums)?
- 2) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditlīgumā ir jānorāda konkrēta patērētājam saprotama aprēķināšanas metode, lai kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā noteiktu piemērojamo pirmstermiņa atmaksas kompensāciju, tādējādi, ka patērētājs vismaz aptuveni var aprēķināt pirmstermiņa kreditlīguma izbeigšanas gadījumā maksājamās kompensācijas apmēru?
- 3) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
- a) kreditlīgumā ir jānorāda arī valsts tiesībās reglamentētās kreditlīguma pušu tiesības to izbeigt, tostarp it īpaši kredītņēmēja tiesības izbeigt kreditlīgumu nopietnu iemeslu dēļ atbilstoši *BGB* 314. pantam terminētu kreditlīgumu gadījumā;
 - b) (ja uz šī jautājuma a) daļu tiek atbildēts noliedzīgi) tam nav pretrunā valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram valsts tiesībās paredzētu īpašu tiesību izbeigt kreditlīgumu minēšana ir obligāti norādāmā informācija Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunkta izpratnē;
 - c) kreditlīgumā attiecībā uz visām kreditlīguma pušu tiesībām izbeigt kreditlīgumu ir jānorāda tiesību izbeigt kreditlīgumu izmantošanas gadījumā attiecīgi reglamentētais paziņojumam par izbeigšanu piemērojamais termiņš un forma?
- 4) Vai patēriņa kreditlīguma gadījumā kreditora atsaukšanās uz iebildumu par tiesību zaudēšanu – saistībā ar patērētāja atteikuma tiesību izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam – ir izslēgta:
- a) ja kāda no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā reglamentētajām obligāti norādāmajām ziņām nav pienācīgā kārtā nedz norādīta kreditlīgumā, nedz sniegta vēlāk un tāpēc atteikuma termiņš atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktam nav sācies;
 - b) (ja uz šī jautājuma a) daļu tiek atbildēts noliedzīgi) ja tiesību zaudēšana galvenokārt ir balstīta uz laiku, kas pagājis kopš līguma noslēgšanas, un/vai pilnīgu līguma izpildi no abu līgumslēdzēju pušu puses, un/vai kreditora tiesībām izlemt par atpakaļ saņemto kredīta summu vai kredīta galvojumu atdošanu, un/vai (ar kreditlīgumu saistīta pirkuma līguma gadījumā) finansētā priekšmeta izmantošanu vai pārdošanu, ko veic patērētājs, taču patērētājs attiecīgajā periodā, iestājoties attiecīgajiem apstākļiem, nezināja par viņa atteikuma tiesību turpināšanos un viņam šī nezināšana arī nav jāpamato, un kreditors arī nevarēja pieņemt, ka patērētājam ir attiecīga informācija?

- 5) Vai patēriņa kredītliguma gadījumā kreditora atsaukšanās uz iebildumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu – saistībā ar patērētāja atteikuma tiesību izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam – ir izslēgta:
- a) ja kāda no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā reglamentētajām obligāti norādāmajām ziņām nav pienācīgā kārtā nedz norādīta kredītligumā, nedz sniegta vēlāk un tāpēc atteikuma termiņš atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktam nav sācies;
 - b) [noliedzošas atbildes gadījumā,] ja tiesību zaudēšana galvenokārt ir balstīta uz laiku, kas pagājis kopš liguma noslēgšanas, un/vai pilnīgu liguma izpildi no abu līgumslēdzēju pušu puses, un/vai kreditora tiesībām izlemt par atpakaļ saņemto kredīta summu vai kredīta galvojumu atdošanu, un/vai (ar kredītligumu saistīta pirkuma liguma gadījumā) finansētā priekšmeta izmantošanu vai pārdošanu, ko veic patērētājs, taču patērētājs attiecīgajā periodā, iestājoties attiecīgajiem apstākļiem, nezināja par viņa atteikuma tiesību turpināšanos un viņam šī nezināšana arī nav jāpamato, un kreditors arī nevarēja pieņemt, ka patērētājam ir attiecīga informācija?”

Lieta C-187/20

- 47 2017. gada 4. maijā JL ar *BMW Bank* noslēdza kredītligumu par summu 24 401,84 EUR, un 2016. gada 23. martā DT noslēdza šāda paša veida līgumu ar *Audi Bank*, kas ir *Volkswagen Bank* meitasuzņēmums (turpmāk tekstā – “*Audi Bank*”) par summu 37 710 EUR (turpmāk tekstā – “attiecīgie līgumi lietā C-187/20”). Šie kredītligumi bija paredzēti, lai finansētu privātai lietošanai domātu transportlīdzekļu – JL gadījumā *BMW* markas transportlīdzekļa un DT gadījumā *Audi* markas transportlīdzekļa – iegādi. Šo transportlīdzekļu pārdevēji attiecīgi bija *Auer Gruppe GmbH* (turpmāk tekstā – “pārdevējs E”) un *Autohaus Locher* (turpmāk tekstā – “pārdevējs F”). Tā kā JL transportlīdzekļa cena bija 23 500 EUR, viņš iemaksāja sākotnējo iemaksu 1000 EUR pārdevējam E un paņēma kredītu, lai finansētu atlikušo summu 22 500 EUR, kā arī summu, kas atbilst apdrošināšanas prēmijai 1901,84 EUR apmērā, savukārt DT, kura transportlīdzekļa iegādes cena bija 37 710 EUR, finansēja visu šo summu ar saņemto kredītu.
- 48 *BMW Bank* un *Audi Bank* izmantoja attiecīgi pārdevēju E un F pakalpojumus, lai sagatavotu un noslēgtu attiecīgos līgumus lietā C-187/20. Šajos līgumos bija paredzēts, ka JL un DT attiecīgi no 2017. gada 5. maija un 2016. gada 1. maija ir jāatmaksā kredīta summa, kam pieskaitīti procenti, kuru kopsumma bija 1413,14 EUR JL gadījumā un 1737,40 EUR DT gadījumā. Attiecīgās atmaksas bija jāveic 47 un 48 vienāda apmēra ikmēneša maksājumos attiecīgi 309,25 EUR un 395,65 EUR apmērā, tomēr JL un DT bija jāveic pēdējais maksājums attiecīgi 11 280 EUR 2021. gada 5. aprīlī un 20 456,20 EUR 2020. gada 1. aprīlī.
- 49 Ar 2019. gada 13. jūnija un 2019. gada 12. janvāra vēstulēm JL un DT atteicās no attiecīgajiem līgumiem lietā C-187/20.
- 50 JL un DT uzskata, ka atteikšanās ir spēkā, jo atteikšanās termiņš nebija sācies, tādēļ ka šajos līgumos bija ietverta kļūdaina informācija. Līdz ar to JL iesniedzējtiesā lūdz konstatēt, ka procenti un pamatsummas maksājumu atmaksā nav jāmaksā, sākot no 2019. gada 13. jūnija. DT pieprasa, lai *Audi Bank* pēc transportlīdzekļa saņemšanas atpakaļ atmaksātu 43 samaksātos ikmēneša maksājumus, proti, kopumā 17 012,95 EUR. Turklāt DT lūdz, lai tiktu konstatēts, ka viņam nav jāmaksā ne procenti, ne pamatsummas maksājums un ka *Audi Bank* atsakās ņemt atpakaļ attiecīgo transportlīdzekli.

- 51 Kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, attiecīgajos līgumos lietā C-187/20 nebija ietverta piešķirtā kredīta veida definīcija. Tomēr dokumentā ar nosaukumu “Eiropas patēriņa kredīta standartinformācija”, kas pievienots JL noslēgtajam līgumam un kļuvis par šī līguma neatņemamu sastāvdaļu, bija ietverta norāde “Pa daļām atmaksājams kredīts ar nemainīgiem ikmēneša maksājumiem un nemainīgu procentlikmi”. DT saņēma analogisku dokumentu, kuram bija tāda pati sadaļa un kurš tostarp ietvēra šādas norādes: “Pa daļām atmaksājams kredīts ar apstiprinātām atteikuma tiesībām”, kā arī “Vienādi ikmēneša maksājumi un pēdējais lielākais maksājums”.
- 52 Iesniedzējtiesa konstatē, ka attiecīgajos līgumos lietā C-187/20 nav noteikta informācija, saskaņā ar kuru pēc līdzekļu izmaksas beidzas pienākums samaksāt pārdevējam pirkuma cenu šajā apmērā un ka pircējs pēc pirkuma cenas pilnīgas samaksas var pieprasīt, lai pārdevējs izsniegtu transportlīdzekli.
- 53 Saistībā ar informāciju par nokavējuma procentu likmi līgumā, ko JL 2017. gada 4. maijā noslēdza ar *BMW Bank*, bija precizēts:
- “Ja kredīta ņēmējs/lidzaizņēmējs kavējas ar maksājumiem, tiek aprēķināti nokavējuma procenti, kas ir par pieciem procentpunktiem lielāki nekā attiecīgā procentu pamatlikme. Procentu pamatlikme tiek aprēķināta attiecīgi katra gada 1. janvārī un 1. jūlijā, un Vācijas Centrālā banka to paziņo *Bundesanzeiger*”.
- 54 Līgumā, ko DT 2016. gada 23. martā noslēdza ar *Audi Bank*, bija ietverta šāda norāde:
- “Pēc līguma izbeigšanas mēs Jums rēķinā norādīsim likumisko nokavējuma procentu likmi. Ikgadējā nokavējuma procentu likme par pieciem procentpunktiem pārsniedz attiecīgo procentu pamatlikmi.”
- 55 Turklāt dokumentā, kuru saņēma DT un kurš norādīts šī sprieduma 51. punktā, bija noteikts:
- “Ikgadējā nokavējuma procentu likme par pieciem procentpunktiem pārsniedz attiecīgo procentu pamatlikmi. Procentu pamatlikmi aprēķina Vācijas Centrālā banka, un tā tiek noteikta attiecīgi katra gada 1. janvārī un 1. jūlijā.”
- 56 Šis dokuments tomēr nekļuva par līguma, kuru DT 2016. gada 23. martā noslēdza ar *Audi Bank*, neatņemamu sastāvdaļu, jo nebija ievērota rakstveida formas prasība, kas paredzēta *BGB* 492. panta 1. punktā.
- 57 Iesniedzējtiesa konstatē, ka attiecīgajos līgumos lietā C-187/20 nav pilnībā izskaidrots nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms. Lai gan JL ar *BMW Bank* 2017. gada 4. maijā noslēgtā līguma noteikumos ir atsauce uz to, ka Vācijas Centrālā banka divas reizes gadā nosaka pamatprocentu likmi, šajā līgumā nav precizēts, ka šī likme atbilst procentu likmei, kas noteikta pēdējai galvenajai refinansēšanas operācijai, kuru veikusi Eiropas Centrālā banka, jo minētajā līgumā nav arī atsauces uz šajā ziņā atbilstošo *BGB* 247. panta 1. punktu.
- 58 Tāpat ne līgumā, kuru DT 2016. gada 23. martā noslēdza ar *Audi Bank*, ne dokumentā ar nosaukumu “Eiropas standartinformācija” nav norādīts, uz kādas bāzes ir noteikta šajā līgumā paredzētā pamatlikme.

- 59 Attiecīgajos līgumos lietā C-187/20 bija arī paredzēta klauzula, kas ir identiska šī sprieduma 26. punktā izklāstītajai.
- 60 Attiecībā uz aizņēmēja tiesībām izbeigt līgumu nopietna iemesla dēļ JL ar *BMW Bank* 2017. gada 4. maijā noslēgtajā līgumā nebija atsauces uz *BGB* 314. pantu un tajā nebija norādīts, ka līguma izbeigšanai saskaņā ar šo tiesību normu ir jānotiek saprātīgā termiņā. Līgumā, ko DT 2016. gada 23. martā noslēdza ar *Audi Bank*, nebija paredzētas nekādas norādes par aizņēmēja atteikuma tiesībām nopietna iemesla dēļ saskaņā ar *BGB* 314. pantu. Šajā līgumā gan bija paredzētas kreditora atteikuma tiesības nopietna iemesla dēļ, tomēr neprecizējot ne šīs izbeigšanas formu, ne termiņu tā izpildei. It īpaši minētajā līgumā nebija ietverta norāde, ka šāda līguma izbeigšana būtu jāveic uz pastāvīga informācijas nesēja saskaņā ar *BGB* 492. panta 5. punktu.
- 61 Attiecībā uz informāciju par iespējamo ārpusstiesas sūdzību procedūru JL ar *BMW Bank* 2017. gada 4. maijā noslēgtajā līgumā nebija uzskaitīti piekļuves šai procedūrai nosacījumi, tādi kā strīda apraksta prasība, konkrēta lūguma iesniegšana un nepieciešamo dokumentu kopijas nosūtīšana. Šajā ziņā šajā līgumā bija tikai ietverta atsauce uz “kārtību, kādā tiek izskatītas klientu sūdzības Vācijas banku nozarē”, kas ir pieejams pēc lūguma vai ar ko var iepazīties *Bundesverband der Deutschen Banken eV* [(Vācijas banku federālā apvienība)] tīmekļvietnē www.bdb.de. Līgumā, kuru DT 2016. gada 23. martā noslēdza ar *Audi Bank*, bija ietvertas tādas pašas norādes, taču turklāt bija precizēts, ka “ar jebkādu sūdzību ir jāvērsas rakstiski (piemēram, ar vēstuli, faksu, elektroniskā pasta vēstuli) Klientu sūdzību izskatīšanas iestādē, *Bundesverband deutscher Banken eV*, *Postfach 040307, 10062 Berlin*, fakss: 030 16633169, elektroniskā pasta adrese: ombudsmann@bdb.de”.
- 62 Šādos apstākļos *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar kredīta veidu vajadzības gadījumā ir jānorāda, ka runa ir par saistītu kredītlīgumu un/vai par terminētu kredītlīgumu?
- 2) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredīta izņemšanas noteikumos pirkuma priekšmeta finansēšanai paredzētu saistītu kredītlīgumu gadījumā, ja kredīta summa tiek atmaksāta pārdevējam, ir jānorāda, ka kredītņēmējs atmaksātās summas apmērā ir atbrīvots no sava pienākuma samaksāt pirkuma cenu un ka pārdevējam, ja pirkuma cena ir samaksāta pilnībā, ir jāizsniedz nopirktā prece?
- 3) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
- a) absolūtos skaitļos ir jānorāda kredītlīguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme vai vismaz spēkā esošā atsauces procentu likme (šajā gadījumā – procentu pamatlikme atbilstoši *BGB* 247. pantam), uz kuras pamata aprēķina spēkā esošo nokavējuma procentu likmi kopā ar piemaksu (šajā gadījumā – piecus procentpunktus atbilstoši *BGB* 288. panta 1. punkta otrajam teikumam); un
- b) ir konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms vai vismaz jānorāda uz valsts tiesību normām, no kurām var secināt nokavējuma procentu likmes koriģēšanu (*BGB* 247. pants un 288. panta 1. punkta otrais teikums)?

- 4) a) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā ir jānorāda konkrēta patērētājam saprotama aprēķināšanas metode, lai kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā noteiktu piemērojamo pirmstermiņa atmaksas kompensāciju, tādējādi, ka patērētājs vismaz aptuveni var aprēķināt pirmstermiņa kredītlīguma izbeigšanas gadījumā maksājamās kompensācijas apmēru;
- b) (ja uz šī jautājuma a) daļu tiek atbildēts apstiprinoši)

vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktam un 14. panta 1. punkta otrajam teikumam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram nepilnīgas informācijas gadījumā Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkta izpratnē atteikuma tiesību termiņu tomēr sāk skaitīt no līguma noslēgšanas brīža un zūd tikai kreditora tiesības uz kompensāciju par priekšlaicīgu kredīta atmaksu?

- 5) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
- a) kredītlīgumā ir jānorāda arī valsts tiesībās reglamentētās kredītlīguma pušu tiesības to izbeigt, it īpaši arī kredītņēmēja tiesības izbeigt kredītlīgumu nopietnu iemeslu dēļ atbilstoši *BGB* 314. pantam terminētu kredītlīgumu gadījumā, un ka uz pantu, kurā ir reglamentētas šīs tiesības izbeigt līgumu, ir jānorāda *expressis verbis*;
- b) (ja uz šī jautājuma a) daļu tiek atbildēts noliedzoši)

tam nav pretrunā valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram valsts tiesībās paredzētu īpašu tiesību izbeigt kredītlīgumu minēšana ir obligāti norādāma informācija Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunkta izpratnē;

- c) kredītlīgumā attiecībā uz visām kredītlīguma pušu tiesībām izbeigt kredītlīgumu ir jānorāda tiesību izbeigt kredītlīgumu izmantošanas gadījumā attiecīgi reglamentētais paziņojumam par izbeigšanu piemērojamais termiņš un forma?

- 6) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā ir jāsniedz informācija par būtiskajiem formālajiem priekšnoteikumiem, iesniedzot sūdzību un/vai tiesību aizsardzības līdzekli ārpusstiesas sūdzību un/vai pārsūdzību procedūrā? Vai nepietiek ar to, ja šajā ziņā tiek norādīts uz internetā pieejamu procedūru, kas jāievēro ārpusstiesas sūdzību un/vai pārsūdzību procedūrā?

- 7) Vai patēriņa kredītlīguma gadījumā kreditora atsaukšanās uz iebildumu par tiesību zaudēšanu – saistībā ar patērētāja atteikuma tiesību izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam – ir izslēgta:

- a) ja kāda no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā reglamentētajām obligāti norādāmajām ziņām nav pienācīgā kārtā nedz norādīta kredītlīgumā, nedz sniegta vēlāk un tāpēc atteikuma termiņš atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktam nav sācies;
- b) (ja uz šī jautājuma a) daļu tiek atbildēts noliedzoši)

ja tiesību zaudēšana galvenokārt ir balstīta uz laiku, kas pagājis kopš līguma noslēgšanas, un/vai pilnīgu līguma izpildi no abu līgumslēdzēju pušu puses, un/vai kreditora tiesībām izlemt par atpakaļ saņemto kredīta summu vai kredīta galvojumu atdošanu, un/vai (ar kredītlīgumu saistīta pirkuma līguma gadījumā) finansētā priekšmeta izmantošanu vai pārdošanu, ko veic patērētājs, taču patērētājs attiecīgajā periodā, iestājoties attiecīgajiem apstākļiem, nezināja par viņa atteikuma tiesību turpināšanos un viņam šī nezināšana arī nav jāpamato, un kreditors arī nevarēja pieņemt, ka patērētājam ir attiecīga informācija?

- 8) Vai patēriņa kredītliguma gadījumā kreditora atsaukšanās uz iebildumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu – saistībā ar patērētāja atteikuma tiesību izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam – ir izslēgta:
- ja kāda no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā reglamentētajām obligāti norādāmajām ziņām nav pienācīgā kārtā nedz norādīta kredītligumā, nedz sniegta vēlāk un tāpēc atteikuma termiņš atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktam nav sācies;
 - (ja uz šī jautājuma a) daļu tiek atbildēts noliedzīgi)

ja tiesību zaudēšana galvenokārt ir balstīta uz laiku, kas pagājis kopš liguma noslēgšanas, un/vai pilnīgu liguma izpildi no abu ligumslēdzēju pušu puses, un/vai kreditora tiesībām izlemt par atpakaļ saņemto kredīta summu vai kredīta galvojumu atdošanu, un/vai (ar kredītligumu saistīta pirkuma liguma gadījumā) finansētā priekšmeta izmantošanu vai pārdošanu, ko veic patērētājs, taču patērētājs attiecīgajā periodā, iestājoties attiecīgajiem apstākļiem, nezināja par viņa atteikuma tiesību turpināšanos un viņam šī nezināšana arī nav jāpamato, un kreditors arī nevarēja pieņemt, ka patērētājam ir attiecīga informācija?”

- 63 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2020. gada 18. decembra rīkojumu lietas C-33/20, C-155/20 un C-187/20 tika apvienotas mutvārdu procesā un galīgā sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

- 64 Tā kā noteikti jautājumi lietās C-33/20, C-155/20 un C-187/20 ir līdzīgi vai identiski, tie ir jāizskata kopā.

Par pirmo jautājumu lietā C-187/20

- 65 Ar pirmo jautājumu lietā C-187/20 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta a), c) un e) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstošā gadījumā kredītligumā ir skaidri un lakoniski jānorāda, ka runa ir par “saistīto kredītligumu” šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē un ka šis ligums ir noslēgts uz noteiktu laiku.
- 66 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2008/48 3. panta n) punktā jēdziens “saistīts kredītligums” ir definēts šādi: “attiecīgais kredītligums paredzēts vienīgi, lai finansētu ligumu par konkrētu preču piegādi vai konkrēta pakalpojuma sniegšanu [...] un šie abi ligumi objektīvā skatījumā veido komerciālu vienību; uzskata, ka pastāv komerciāla vienība, ja [...] kreditors izmanto piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus saistībā ar kredītliguma noslēgšanu vai sagatavošanu vai ja konkrētās preces vai konkrēta pakalpojuma sniegšana nepārprotami paredzēta kredītligumā”.
- 67 Lietā C-187/20 no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka kreditori izmantoja pārdevēju E un F pakalpojumus, sagatavojot un noslēdzot attiecīgos ligumus šajā lietā, un ka saskaņā ar šiem ligumiem piešķirtais kredīts bija paredzēts vienīgi, lai finansētu transportlīdzekļu piegādi privātai lietošanai. Līdz ar to šādi ligumi ir jāuzskata par “saistītiem kredītligumiem” Direktīvas 2008/48 3. panta n) punkta izpratnē.

- 68 Turklāt, kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, attiecīgie līgumi lietā C-187/20 tika noslēgti uz noteiktu laiku.
- 69 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta a), c) un e) apakšpunktu kredītīgumā skaidri un lakoniski ir jānorāda kredīta veids, kredītīguma termiņš un vai kredīts ir piešķirts atlikta maksājuma veidā par konkrētu preci vai pakalpojumu vai saistītu kredītīgumu gadījumā – šo preci vai pakalpojumu un tā cenu naudas izteiksmē.
- 70 Kā izriet no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta, aplūkojot to šīs direktīvas 31. apsvēruma perspektīvā, prasība kredītīgumā, kas ir sagatavots papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju, skaidri un lakoniski norādīt šajā tiesību normā minētos elementus ir vajadzīga, lai patērētājs varētu zināt savas tiesības un pienākumus (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 71 Turklāt patērētāja zināšanas un pareiza izpratne par informāciju, kurai kredītīgumā ir obligāti jābūt saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu, ir vajadzīgas pienācīgai šī līguma izpildei (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 45. punkts).
- 72 Šī prasība palīdz sasniegt ar Direktīvu 2008/48 nosprausto mērķi, kurš ir vērsts uz to, lai patērētāja kredītu kontekstā attiecībā uz vairākām būtiskām jomām paredzētu pilnīgu un obligātu saskaņošanu, kas tiek uzskatīta par nepieciešamu, lai visiem Eiropas Savienības patērētājiem nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un sekmētu funkcionējoša patērētāja kredītu iekšējā tirgus izveidi (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 73 Informācijai, saskaņā ar kuru, pirmkārt, attiecīgais līgums ir “saistīts kredītīgums” Direktīvas 2008/48 3. panta n) punkta izpratnē un, otrkārt, šis līgums ir noslēgts uz noteiktu laiku, patērētājam ir būtiska nozīme, kas tam ļauj faktiski zināt savas tiesības un pienākumus.
- 74 Līdz ar to uz pirmo jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta a), c) un e) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstošā gadījumā kredītīgumā ir skaidri un lakoniski jānorāda, ka runa ir par “saistīto kredītīgumu” šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē un ka šis līgums ir noslēgts uz noteiktu laiku.

Par otro jautājumu lietā C-187/20

- 75 Ar otro jautājumu lietā C-187/20 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir prasīts, ka “saistītajā kredītīgumā” šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē – kurš ir paredzēts vienīgi līguma par preces piegādi finansēšanai un kurā ir noteikts, ka kredīta summa tiek pārskaitīta šīs preces pārdevējam, – ir jānorāda, ka patērētājs ir atbrīvots no pienākuma samaksāt pārdošanas cenu samaksātās summas apmērā un ka pārdevējam, ciktāl pārdošanas cena ir pilnībā samaksāta, viņam ir jānodod nopirktā prece.
- 76 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu kredītīgumā skaidri un lakoniski norāda kredīta kopsummu un izņemšanas nosacījumus un to, vai kredīts ir piešķirts atlikta maksājuma veidā par konkrētu preci vai pakalpojumu vai – saistītu kredītīgumu gadījumā – šo preci vai pakalpojumu un tā cenu naudas izteiksmē.

- 77 Attiecībā uz “saistīto līgumu” formālajiem nosacījumiem Direktīvas 2008/48 3. panta n) punkta izpratnē šis direktīvas 10. panta 2. punktā ir vienīgi prasīts, lai kredītlīgumā būtu minēts attiecīgais produkts vai pakalpojums un tā cena naudas izteiksmē.
- 78 Lai gan Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta d) apakšpunktā ir paredzēts, ka kredīta kopsummai un izņemšanas nosacījumiem ir obligāti jābūt norādītiem kredītlīgumā, nevienā tās noteikumā turpretim nav prasīts, lai šajā līgumā būtu minētas šī kredīta izņemšanas sekas attiecībā uz līgumattiecībām starp patērētāju un kredīta finansētās preces vai pakalpojuma pārdevēju.
- 79 Tomēr Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktam nav pretrunā tas, ka kredītlīguma puses, savstarpēji vienojoties, precizē šīs sekas līgumā.
- 80 Šādos apstākļos uz otro jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīts, ka “saistītajā kredītlīgumā” šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē – kurš ir paredzēts vienīgi līguma par preces piegādi finansēšanai un kurā ir paredzēts, ka kredīta summa tiek pārskaitīta šīs preces pārdevējam, – ir jānorāda, ka patērētājs ir atbrīvots no pienākuma samaksāt pārdošanas cenu samaksātās summas apmērā un ka pārdevējam, ciktāl pārdošanas cena ir pilnībā samaksāta, viņam ir jānodod nopirktā prece.

Par pirmo jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī trešo jautājumu lietā C-187/20

- 81 Ar pirmo jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī trešo jautājumu lietā C-187/20 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā konkrētas procentu likmes veidā ir jānorāda kredītlīguma noslēgšanas brīdī piemērojamā nokavējuma procentu likme un tajā konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms.
- 82 Jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 1. punkta pirmās daļas formulējumu kredītlīgumus sagatavo papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju. Minētās direktīvas 10. panta 2. punkta l) apakšpunktā ir norādīts, ka kredītlīgumā skaidri un lakoniski norāda procentu likmi maksājumu kavējumu gadījumā, kāda tā piemērojama kredītlīguma noslēgšanas brīdī, un procedūru tās koriģēšanai, un – attiecīgā gadījumā – jebkādu maksu par saistību nepildīšanu.
- 83 No iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka attiecīgajos līgumos katrā no pamatlietām bija precizēts, ka gada nokavējuma procentu likme ir “pieci procentpunkti virs attiecīgās pamatprocentu likmes”. No šiem nolēmumiem arī izriet, ka dokumentā ar nosaukumu “Eiropas patēriņa kredīta standartinformācija”, kas tika nosūtīts patērētājiem šajās lietās, bija precizēts, ka “gada nokavējuma procentu likme ir pieci procentpunkti virs attiecīgās pamatprocentu likmes. Procentu pamatlikmi aprēķina Vācijas Centrālā banka, un tā tiek noteikta attiecīgi katra gada 1. janvārī un 1. jūlijā”. Tomēr, kā izriet no šiem nolēmumiem, šis dokuments nebija šo līgumu neatņemama daļa. Vienīgi attiecīgajā līgumā lietā C-187/20, kas noslēgts starp JL un *BMW Bank*, bija tieši paredzēts, ka “procentu pamatlikme tiek aprēķināta attiecīgi katra gada 1. janvārī un 1. jūlijā, un Vācijas Centrālā banka to paziņo *Bundesanzeiger*”.
- 84 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka, lai gan kredītlīgumam nav obligāti jābūt sagatavotam tikai vienā dokumentā, tomēr visiem Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā minētajiem elementiem ir jābūt sagatavotiem papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 45. punkts un rezolutīvā daļa).

- 85 Tā kā šīs direktīvas 10. panta 2. punktā minētajiem elementiem ir jābūt norādītiem skaidri un lakoniski, ir nepieciešams, lai kredītlīgumā būtu iekļauta skaidra un precīza atsauce uz citiem dokumentiem, kas ir papīra formā, vai uz citiem pastāvīgiem informācijas nesējiem, kuros ir ietverti šie elementi un kuri ir faktiski nodoti patērētājam pirms līguma noslēgšanas, lai viņš patiešām varētu zināt visas savas tiesības un pienākumus (spriedums, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 34. punkts).
- 86 Līdz ar to iesniedzējtiesas kompetencē ir izvērtēt, vai tas tā ir pamatlietā.
- 87 Attiecībā uz Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkta interpretāciju ir jākonstatē, ka šīs tiesību normas formulējumā ir prasīts kredītlīgumā norādīt procentu likmi, kas piemērojama maksājuma kavējuma gadījumā konkrētā brīdī, proti, šī līguma noslēgšanas brīdī. Turklāt attiecībā uz šīs likmes grozīšanu pēc kredītlīguma noslēgšanas minētajā tiesību normā ir paredzēts pienākums norādīt minētās likmes koriģēšanas kārtību.
- 88 Kā to būtībā ir norādījis ģenerālvokāts secinājumu 57.–60. punktā, no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkta formulējuma izriet, ka kredītlīgumā ir jānorāda procentu likme, kas piemērojama maksājuma kavējuma gadījumā šī līguma noslēgšanas brīdī, konkrētā veidā, procentu formā, nevis tikai šīs likmes definīcija vai šajā sakarā izmantotā aprēķināšanas formula.
- 89 Saistībā ar šīs direktīvas vispārējo sistēmu no gada procentu likmes, aizņēmuma likmes un fiksētās aizņēmuma likmes definīcijas, kas izklāstīta minētās direktīvas 3. pantā, izriet, ka dažādu veidu likmes ir jāizklāsta procentu veidā.
- 90 Attiecībā uz šīs pašas direktīvas mērķiem un, konkrētāk, tās 10. panta mērķiem, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 70. punktā, prasība kredītlīgumā skaidri un lakoniski norādīt šajā tiesību normā paredzētos elementus ir nepieciešama, lai patērētājs varētu zināt savas tiesības un pienākumus.
- 91 Ja patērētāja noslēgtā līgumā ir norāde uz noteiktām valsts tiesību normām attiecībā uz informāciju, kura ir prasīta saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. pantu, patērētājs nevar, pamatojoties uz līgumu, noteikt savu līgumisko saistību apjomu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 44. punkts).
- 92 Kā secinājumu 64. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, prasība kredītlīgumā norādīt konkrētu nokavējuma procentu likmi, kas izteikta procentos, ļauj patērētājam uzzināt, kādas ir sekas viņa iespējamajam maksājuma kavējumam.
- 93 Tā kā nokavējuma procentu likme, kas ir piemērojama kredītlīguma noslēgšanas brīdī, ir skaitliska informācija, un tas it īpaši tā nebūtu, ja runa būtu par mainīgo procentu likmi, šī pirmā likme konkrēti jānorāda kredītlīgumā procentu formā.
- 94 Saistībā ar pienākumu, kas paredzēts Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunktā, kredītlīgumā skaidri un lakoniski norādīt procentu likmes, kura piemērojama maksājuma kavējuma gadījumā, koriģēšanas mehānismu, situācijā, ja – kā tas ir pamatlietās – attiecīgā kredītlīguma puses ir vienojušās, ka nokavējuma procentu likme tiks grozīta atkarībā no pamatlikmes izmaiņām, kuru nosaka dalībvalsts centrālā banka un kura tiek publicēta šīs dalībvalsts oficiālajā vēstnesī, un ar kuru var viegli iepazīties, uz šo pamatlikmi izdarītā norāde šajā līgumā ir tāda, kas ļauj samērā informētam, uzmanīgam un apdomīgam vidusmēra patērētājam uzzināt un saprast šīs nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānismu, ar

nosacījumu, ka šīs minētās likmes aprēķināšanas metode ir izklāstīta minētajā līgumā. Šajā ziņā ir jāievēro divi nosacījumi. Pirmkārt, šāda aprēķina veida izklāstam ir jābūt viegli saprotamam vidusmēra patērētājam, kuram nav īpašu zināšanu finanšu jomā, un šim izklāstam ir jāļauj viņam aprēķināt nokavējuma procentu likmi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta kredītligumā. Otrkārt, pamatprocentu likmes grozījuma biežums, kas ir noteikts valsts tiesību normās, arī ir jānorāda minētajā kredītligumā (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 3. marts, *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, 53. punkts).

- 95 Līdz ar to uz pirmo jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī uz trešo jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā konkrēta procentuāla lieluma veidā ir jānorāda kredītliguma noslēgšanas brīdī piemērojamā nokavējuma procentu likme un tajā ir konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms. Gadījumā, ja attiecīgā kredītliguma puses ir vienojušās, ka nokavējuma procentu likme tiks grozīta atkarībā no pamatlikmes izmaiņām, kuru nosaka dalībvalsts centrālā banka un kura tiek publicēta šīs dalībvalsts oficiālajā vēstnesī, un ar kuru var viegli iepazīties, uz šo pamatlikmi izdarītā norāde šajā līgumā ir pietiekama, ar nosacījumu, ka nokavējuma procentu likmes aprēķināšanas veids atkarībā no pamatlikmes ir izklāstīts minētajā līgumā. Šajā ziņā ir jāievēro divi nosacījumi. Pirmkārt, šāda aprēķina veida izklāstam ir jābūt viegli saprotamam vidusmēra patērētājam, kuram nav specializētu zināšanu finanšu jomā, un tam ir jāļauj viņam aprēķināt nokavējuma procentu likmi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta šajā pašā kredītligumā. Otrkārt, minētās pamatlikmes grozījuma biežums, kas ir noteikts valsts tiesību normās, arī ir jānorāda attiecīgajā kredītligumā.

Par otro jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī ceturto jautājumu lietā C-187/20

- 96 Ar otro jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī ceturto jautājumu lietā C-187/20 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā, aprēķinot kompensāciju aizdevuma priekšlaicīgas atmaksas gadījumā, ir jānorāda konkrēta un patērētājam saprotama aritmētiska formula, lai tas varētu aprēķināt maksājamo kompensācijas summu pirmstermiņa atmaksas gadījumā.
- 97 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktu kredītligumā skaidri un lakoniski norāda “informāciju par tiesībām uz pirmstermiņa atmaksu, par pirmstermiņa atmaksas procedūru, kā arī – attiecīgā gadījumā – informāciju par kreditora tiesībām uz kompensāciju un veidu, kā tādu kompensāciju nosaka”.
- 98 Šajā lietā no iesniedzējtiesu nolēmumiem izriet, ka pamatlietās attiecīgajos kredītligumos bija paredzēts, ka “banka aprēķina zaudējumus atbilstoši *Bundesgerichtshof* [(Federālā augstākā tiesa)] noteiktajam aritmētiskajam ietvaram”.
- 99 Šajā ziņā, kā izriet no Tiesas judikatūras, gadījumā, ja Direktīvā 2008/48 tirgotājam ir paredzēts pienākums darīt zināmu patērētājam viņam piedāvāto līgumisko saistību saturu, kurā zināmi elementi ir noteikti dalībvalsts obligātajos normatīvajos aktos, šim tirgotājam ir skaidri un lakoniski jāinformē šis patērētājs par minēto tiesību normu saturu, lai patērētājs varētu zināt savas tiesības un pienākumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 100 Lai gan šajā nolūkā attiecībā uz kompensāciju, kas ir jāmaksā Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktā paredzētās pirmstermiņa atmaksas gadījumā, nav nepieciešams, lai kredītligumā būtu precizēta aritmētiska formula, ar kuras palīdzību šī kompensācija tiks

aprēķināta, tomēr tajā konkrēti un vidusmēra patērētājam viegli saprotamā veidā šis atbildības aprēķināšanas veids ir jānorāda tā, lai viņš varētu aprēķināt kompensācijas summu, kas maksājama pirmstermiņa atmaksas gadījumā, pamatojoties uz kredītligumā sniegto informāciju.

- 101 Vienkārša atsauce uz valsts tiesas, šajā gadījumā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa), noteiktu finanšu aritmētisko ietvaru, lai aprēķinātu maksājamo atbildību aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, neatbilst šī sprieduma 99. punktā atgādinātajai prasībai darīt patērētājam zināmu viņa līgumsaistību saturu.
- 102 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī ceturto jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā, lai aprēķinātu kompensāciju aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, konkrēti un vidusmēra patērētājam saprotami ir jānorāda šīs kompensācijas aprēķināšanas veids, lai viņš varētu noteikt maksājamo kompensācijas summu pirmstermiņa atmaksas gadījumā, pamatojoties uz šajā līgumā sniegto informāciju.

Par trešo jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī piekto jautājumu lietā C-187/20

- 103 Ar trešo jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī piekto jautājumu lietā C-187/20 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā ir jānorāda visas situācijas, kurās tiesības izbeigt līgumu kredītliguma pusēm ir atzītas valsts tiesiskajā regulējumā, tādas kā aizņēmēja tiesības izbeigt līgumu nopietnu iemeslu dēļ, un vai šajā līgumā ir jānorāda izbeigšanas paziņojuma termiņš un forma katrā no situācijām.
- 104 Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunktu kredītligumā skaidri un lakoniski ir jānorāda “procedūra, kas jāpiemēro, izmantojot tiesības izbeigt kredītligumu”.
- 105 Tajā pašā laikā šīs direktīvas 13. pantā ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem patērētājs un aizdevējs var izbeigt kredītligumu, kas noslēgts uz nenoteiktu laiku, precizējot, ka šajā direktīvā nav paredzētas nekādas atteikuma tiesības attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti uz noteiktu laiku. Šādos apstākļos Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunktā ietvertā atsauce uz “izbeigšanas tiesībām” ir jāinterpretē tādējādi, ka tā attiecas uz šīs direktīvas 13. pantā paredzētajām izbeigšanas tiesībām.
- 106 No tā izriet, ka Direktīvā 2008/48 nav paredzēts nekāds pienākums iekļaut kredītligumā kādu informāciju par tiesībām izbeigt kredītligumus, kas noslēgti uz noteiktu laiku.
- 107 Kā izriet no iesniedzējtiesu nolēmumiem pamatlīnās, attiecīgie līgumi šajās lietās tika noslēgti uz noteiktu laiku.
- 108 Šajā sakarā ir svarīgi atgādināt, ka saistībā ar līgumiem, kuri ietilpst Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomā, dalībvalstis nevar paredzēt līguma pusēm pienākumus, kas nav noteikti šajā direktīvā, ja tajā ir ietverti saskaņoti noteikumi jomā, uz kuru attiecas šie pienākumi (spriedums, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 55. punkts).
- 109 Ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu ir veikta šāda saskaņošana attiecībā uz kredītligumos obligāti iekļaujamo informāciju (spriedums, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 56. punkts).

- 110 Protams, dalībvalsts savos tiesību aktos var paredzēt iespēju izbeigt kredītligumus, kas noslēgti uz noteiktu laiku. Tomēr Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta s) apakšpunktam un 13. pantam, lasot tos kopā ar šīs direktīvas 22. panta 1. punktu, neatbilst tas, ka dalībvalsts tiesiskajā regulējumā ir noteikts pienākums norādīt šādā kredītligumā informāciju par tiesībām izbeigt līgumu, kas paredzētas nevis Direktīvā 2008/48, bet vienīgi valsts tiesiskajā regulējumā.
- 111 Tomēr Direktīvai 2008/48 nav pretrunā tas, ka kredītliguma puses, kuras, savstarpēji vienojoties, ir nolēmušas paredzēt tiesības izbeigt šo līgumu, papildus Direktīvas 2008/48 13. pantā minētajiem gadījumiem ir minētajā līgumā norādījušas šīs tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 57. un 58. punkts).
- 112 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz trešo jautājumu lietās C-33/20 un C-155/20, kā arī piekto jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek prasīts, lai kredītligumā tiktu norādītas visas situācijas, kurās tiesības izbeigt līgumu kredītliguma pusēm ir atzītas nevis šajā direktīvā, bet vienīgi valsts tiesiskajā regulējumā.

Par ceturto jautājumu lietā C-155/20 un septīto jautājumu lietā C-187/20

- 113 Ar ceturto jautājumu lietā C-155/20 un septīto jautājumu lietā C-187/20 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka kreditors atsaucas uz tiesību zaudēšanu, kad patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības saskaņā ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktu gadījumā, ja kāda no obligātajām norādēm, kas paredzētas šīs direktīvas 10. panta 2. punktā, nav tikusi iekļauta kredītligumā un nav pienācīgi paziņota vēlāk un ja patērētājs nezināja par savām atteikuma tiesībām, nebūdamas atbildīgs par šo nezināšanu.
- 114 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jāatgādina, kā tas izriet no Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkta, ka četrpadsmit dienu atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai tad, kad patērētājam ir sniegta šīs direktīvas 10. pantā paredzētā informācija, ja šis datums ir vēlāks par kredītliguma noslēgšanas dienas datumu. Minētajā 10. pantā ir uzskaitīta kredītligumā ietveramā informācija.
- 115 Kā izriet no šī sprieduma 108. punkta, saistībā ar līgumiem, kuri ietilpst Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomā, dalībvalstis nevar paredzēt līguma pusēm pienākumus, kas nav noteikti šajā direktīvā, ja tajā ir ietverti saskaņoti noteikumi jomā, uz kuru attiecas šie pienākumi.
- 116 Kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 101. punktā, patērētāja atteikuma tiesību izmantošanas laika aspekts ir saistīts ar saskaņošanu, kas veikta ar Direktīvas 2008/48 14. pantu.
- 117 Līdz ar to, tā kā Direktīvā 2008/48 nav paredzēts nekāds ierobežojums laikā, lai patērētājs varētu izmantot savas atteikuma tiesības gadījumā, ja šī informācija tam nav tikusi sniegta, šādu ierobežojumu dalībvalsts nevar noteikt ar valsts tiesisko regulējumu.
- 118 Tātad uz ceturto jautājumu lietā C-155/20 un septīto jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka kreditors atsaucas uz tiesību zaudēšanu, kad patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības saskaņā ar šo tiesību normu gadījumā, ja kāda no šīs direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav tikusi iekļauta kredītligumā un nav pienācīgi paziņota vēlāk, neatkarīgi no tā, vai šis patērētājs nezināja par savām atteikuma tiesībām, nebūdamas atbildīgs par šo nezināšanu.

Par piekto jautājumu lietā C-155/20 un astoto jautājumu lietā C-187/20

- 119 Ar piekto jautājumu lietā C-155/20 un astoto jautājumu lietā C-187/20 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka kreditors var pamatoti uzskatīt, ka patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis savas atteikuma tiesības, kas paredzētas šīs direktīvas 14. panta 1. punktā, ja, pirmkārt, kāda no minētās direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav tikusi iekļauta kredītligumā un nav pienācīgi paziņota vēlāk un, otrkārt, ja patērētājs nezināja par savām atteikuma tiesībām, nebūdamas atbildīgs par šo nezināšanu.
- 120 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jākonstatē, ka Direktīvā 2008/48 nav ietvertas tiesību normas, kas regulētu jautājumu par to, vai patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis ar šo direktīvu viņam piešķirtās tiesības.
- 121 Tomēr ir jāpārbauda, vai patērētāja atteikuma tiesību izmantošana, piemērojot Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktu, šajā lietā nav ierobežota, piemērojot Savienības tiesību vispārējo principu, saskaņā ar kuru indivīdi nevar krāpnieciski vai ļaunprātīgi atsaukties uz šo tiesību normām.
- 122 Kā izriet no Tiesas judikatūras, ļaunprātīgas rīcības pierādīšanai ir nepieciešams, pirmkārt, objektīvu apstākļu kopums, no kuriem izriet, ka, lai gan Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir ievēroti, šā regulējuma mērķis nav sasniegts, un, otrkārt, subjektīvs elements, ko veido vēlme iegūt no Savienības tiesiskā regulējuma izrietošu priekšrocību, mākslīgi radot tās iegūšanai vajadzīgos nosacījumus (spriedums, 2019. gada 26. februāris, *T Danmark* un *Y Denmark*, C-116/16 un C-117/16, EU:C:2019:135, 97. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 123 Saistībā ar Direktīvas 2008/48 14. panta mērķi ir jākonstatē, pirmkārt, ka tas ir ļaut patērētājam izvēlēties līgumu, kurš vislabāk atbilst viņa vajadzībām, un tādējādi atteikties no līguma sekām, kas pēc tā noslēgšanas atteikuma tiesību izmantošanai paredzētajā pārdomu termiņā izrādās esam tāds, kas neatbilst šī patērētāja vajadzībām (pēc analogijas skat. spriedumu 2019. gada 19. decembris, *Rust-Hackner u.c.*, no C-355/18 līdz C-357/18 un C-479/18, EU:C:2019:1123, 101. punkts).
- 124 Otrkārt, kā secinājumu 117. un 118. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkta mērķis ir nodrošināt, ka patērētājs saņem visu informāciju, kas vajadzīga, lai novērtētu savu līgumisko saistību apjomu, un sodīt kreditoru, kurš viņam nesniedz šīs direktīvas 10. pantā paredzēto informāciju.
- 125 Savienības direktīvās patērētāju tiesību aizsardzības jomā noteiktās sankcijas ir paredzētas, lai atturētu tirgotāju no savu pienākumu neizpildes, kas tam saskaņā ar šo direktīvu noteikumiem ir attiecībā pret patērētāju (pēc analogijas skat. spriedumus, 2014. gada 30. aprīlis, *Kásler* un *Káslerné Rábai*, C-26/13, EU:C:2014:282, 84. punkts, kā arī 2020. gada 25. novembris, *Banca B.*, C-269/19, EU:C:2020:954, 34. un 38. punkts).
- 126 Līdz ar to, ja tirgotājs nav sniedzis patērētājam Direktīvas 2008/48 10. pantā minēto informāciju un ja patērētājs nolemj atteikties no kredītliguma vēlāk nekā četrpadsmit dienas pēc līguma noslēgšanas, šis tirgotājs nevar atsaukties uz to, ka šis patērētāja ir ļaunprātīgi izmantojis savas tiesības, pat ja laiks, kas pagājis no līguma noslēgšanas brīža līdz atteikumam no patērētāja puses, ir ievērojams.

127 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz piekto jautājumu lietā C-155/20 un astoto jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka kreditors var pamatoti uzskatīt, ka patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis savas atteikuma tiesības, kas paredzētas šīs direktīvas 14. panta 1. punktā, ja kāda no minētās direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav tikusi iekļauta kredītligumā un nav pienācīgi paziņota vēlāk, neatkarīgi no tā, vai šis patērētājs nezināja par savām atteikuma tiesībām, nebūdams atbildīgs par šo nezināšanu.

Par sesto jautājumu lietā C-187/20

128 Uzdodot sesto jautājumu lietā C-187/20, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā ir jānorāda būtiskie formālie priekšnoteikumi, kuri attiecas uz ārpusstiesas sūdzības iesniegšanu vai pārsūdzību procedūras ierosināšanu, vai arī pietiek ar to, ka šajā ziņā ligumā ir vienkārši atsauce uz internetā pieejamu procedūras reglamentu.

129 Šajā ziņā Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunktā ir paredzēts, ka patērētāja kredītligumos ir skaidri un lakoniski jānorāda “informācija par to, vai pastāv ārpusstiesas sūdzību un pārsūdzību mehānisms patērētājam, un, ja pastāv, tad metodes, kā to izmantot”.

130 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normas, ir jāņem vērā ne tikai to teksts, bet arī to konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šīs normas ir ietvertas, izvirzītie mērķi (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, C-380/19, EU:C:2020:498, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

131 Attiecībā uz Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkta kontekstu ir jānorāda, ka šīs direktīvas 10. panta 2. punktā ir precizēts, ka šajā tiesību normā paredzētā informācija, tostarp noteikumi par piekļuvi ārpusstiesas sūdzību un tiesiskās aizsardzības procedūrām, kas pieejamas patērētājam, ir jānorāda skaidri un lakoniski.

132 No tā izriet, ka kredītligumā ietvertajai informācijai šajā ziņā ir jābūt pietiekami skaidrai un pilnīgai, lai patērētāji varētu iesniegt šādu sūdzību vai šādu prasību, bet tai nav jāreproducē visi procesuālie noteikumi attiecībā uz šādām procedūrām.

133 Attiecībā uz Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkta mērķi ir jākonstatē, ka šī tiesību norma ir paredzēta, lai garantētu patērētāju aizsardzības augstu līmeni, nodrošinot, ka tie var brīvprātīgi iesniegt sūdzības vai prasības pret kreditoriem iestādēs, kas piemēro procedūras strīdu izšķiršanai ārpusstiesas kārtībā (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, C-380/19, EU:C:2020:498, 26. punkts).

134 Lai varētu izmantot šādu iespēju, patērētāji ir jāinformē par pastāvošajiem mehānismiem ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības jomā. Šajā ziņā tad, ja izceļas strīds, ir nepieciešams, lai patērētāji varētu ātri noteikt, kuru iestāžu, kas nodarbojas ar strīdu izšķiršanu ārpusstiesas kārtībā, kompetencē ir izskatīt viņu sūdzību, un uzzināt, vai attiecīgais tirgotājs piedalīsies procedūrā, ko izskata šāda iestāde (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, C-380/19, EU:C:2020:498, 27. punkts).

- 135 Tādējādi Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkta mērķis ir nodrošināt, pirmkārt, ka patērētājs, pilnībā apzinoties faktus, var izlemt, vai viņam ir lietderīgi izmantot vienu no ārpustiesas sūdzību un pārsūdzības procedūrām un, otrkārt, lai viņš patiešām varētu iesniegt šādu sūdzību vai pārsūdzību, pamatojoties uz informāciju kredītligumā.
- 136 Kā norādījis ģenerāladvokāts secinājumu 94. punktā, šajā sakarā ir būtiski, ka patērētājs ir informēts, pirmkārt, par visām tam pieejamajām ārpustiesas sūdzību vai pārsūdzību procedūrām un – attiecīgā gadījumā – par izmaksām katrā no tām, otrkārt, to, ka sūdzība vai pārsūdzība ir jāiesniedz papīra formā vai elektroniski, treškārt, par fizisko vai elektronisko adresi, uz kuru šāda sūdzība vai pārsūdzība ir jānosūta, un, ceturtkārt, citām formālām prasībām, kādas attiecas uz šādu sūdzību vai pārsūdzību.
- 137 Runājot par iepriekšējā punktā minēto informāciju, vienkārša atsauce kredītligumā uz tādu reglamentu, kas ir pieejams internetā, vai uz citu aktu vai dokumentu, kas attiecas uz ārpustiesas sūdzību un prasību procedūru kārtību, nav pietiekama (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 138 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz sesto jautājumu lietā C-187/20 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā ir jābūt norādītai būtiskai informācijai par visām patērētājam pieejamajām ārpustiesas sūdzību vai pārsūdzību procedūrām un – attiecīgā gadījumā – par izmaksām par katrā no tām, tam, ka sūdzība vai prasība ir jāiesniedz, nosūtot vēstuli vai elektroniskā veidā, fiziskai adresei vai elektroniskā pasta adresei, uz kuru šāda sūdzība vai pārsūdzība ir jānosūta, un citiem formāliem nosacījumiem, kuri attiecas uz šo sūdzību vai pārsūdzību. Runājot par šo informāciju, vienkārša atsauce kredītligumā uz tādu reglamentu, kas ir pieejams internetā, vai uz citu aktu vai dokumentu, kurā izklāstīta ārpustiesas sūdzības un pārsūdzības procedūru kārtība, nav pietiekama.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 139 Attiecībā uz pamatlītas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītligumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK, 10. panta 2. punkta a), c) un e) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstošā gadījumā kredītligumā ir skaidri un lakoniski jānorāda, ka runa ir par “saistīto kredītligumu” šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē un ka šis līgums ir noslēgts uz noteiktu laiku.**
- 2) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīts, ka “saistītajā kredītligumā” šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē – kurš ir paredzēts vienīgi līguma par preces piegādi finansēšanai un kurā ir paredzēts, ka kredīta summa tiek pārskaitīta šīs preces pārdevējam, – ir jānorāda, ka patērētājs ir atbrīvots no pienākuma samaksāt pārdošanas cenu samaksātās summas apmērā un ka pārdevējam, ciktāl pārdošanas cena ir pilnībā samaksāta, viņam ir jānodod nopirktā prece.**

- 3) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā konkrēta procentuāla lieluma veidā ir jānorāda kredītlīguma noslēgšanas brīdī piemērojamā nokavējuma procentu likme un tajā ir konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms. Gadījumā, ja attiecīgā kredītlīguma puses ir vienojušās, ka nokavējuma procentu likme tiks grozīta atkarībā no pamatlikmes izmaiņām, kuru nosaka dalībvalsts centrālā banka un kura tiek publicēta šīs dalībvalsts oficiālajā vēstnesī, un ar kuru var viegli iepazīties, uz šo pamatlikmi izdarītā norāde šajā līgumā ir pietiekama, ar nosacījumu, ka nokavējuma procentu likmes aprēķināšanas veids atkarībā no pamatlikmes ir izklāstīts minētajā līgumā. Šajā ziņā ir jāievēro divi nosacījumi. Pirmkārt, šāda aprēķina veida izklāstam ir jābūt viegli saprotamam vidusmēra patērētājam, kuram nav specializētu zināšanu finanšu jomā, un tam ir jāļauj viņam aprēķināt nokavējuma procentu likmi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta šajā pašā kredītlīgumā. Otrkārt, minētās pamatprocentu likmes grozījuma biežums, kas ir noteikts valsts tiesību normās, arī ir jānorāda attiecīgajā kredītlīgumā.
- 4) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā, lai aprēķinātu kompensāciju aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, konkrēti un vidusmēra patērētājam saprotami ir jānorāda šīs kompensācijas aprēķināšanas veids, lai viņš varētu noteikt maksājamo kompensācijas summu pirmstermiņa atmaksas gadījumā, pamatojoties uz šajā līgumā sniegto informāciju.
- 5) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek prasīts, lai kredītlīgumā tiktu norādītas visas situācijas, kurās tiesības izbeigt līgumu kredītlīguma pusēm ir atzītas nevis šajā direktīvā, bet vienīgi valsts tiesiskajā regulējumā.
- 6) Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka kreditors atsaucas uz tiesību zaudēšanu, kad patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības saskaņā ar šo tiesību normu gadījumā, ja kāda no šīs direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav tikusi iekļauta kredītlīgumā un nav pienācīgi paziņota vēlāk, neatkarīgi no tā, vai šis patērētājs nezināja par savām atteikuma tiesībām, nebūdams atbildīgs par šo nezināšanu.
- 7) Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka kreditors var pamatoti uzskatīt, ka patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis savas atteikuma tiesības, kas paredzētas šīs direktīvas 14. panta 1. punktā, ja kāda no minētās direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav tikusi iekļauta kredītlīgumā un nav pienācīgi paziņota vēlāk, neatkarīgi no tā, vai šis patērētājs nezināja par savām atteikuma tiesībām, nebūdams atbildīgs par šo nezināšanu.
- 8) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā ir jābūt norādītai būtiskai informācijai par visām patērētājam pieejamajām ārpustiesas sūdzību vai pārsūdzību procedūrām un – attiecīgā gadījumā – par izmaksām katrā no tām, tam, ka sūdzība vai prasība ir jāiesniedz, nosūtot vēstuli vai elektroniskā veidā, fiziskai adresei vai elektroniskā pasta adresei, uz kuru šāda sūdzība vai pārsūdzība ir jānosūta, un citiem formāliem nosacījumiem, kuri attiecas uz šo sūdzību vai pārsūdzību. Runājot par šo informāciju, vienkārša atsauce kredītlīgumā uz tādu reglamentu, kas ir pieejams internetā, vai uz citu aktu vai dokumentu, kurā izklāstīta ārpustiesas sūdzības un pārsūdzības procedūru kārtība, nav pietiekama.

[Paraksti]